

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΥΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ (Από σχολικό βιβλίο):

-Αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας (ή της Οικονομικής Επιστήμης): Είναι η μελέτη των οικονομικών προβλημάτων που δημιουργούνται μέσα σε μια κοινωνία.

-Η ζήτηση των αγαθών: Είναι αποτέλεσμα της συμπεριφοράς των ανθρώπων, στην προσπάθειά τους να ικανοποιήσουν τις πολλές και διάφορες ανάγκες τους.

-Οικονομικές ανάγκες: Οι ανάγκες, που για την ικανοποίησή τους χρησιμοποιούνται οικονομικά αγαθά.

-Εξέλιξη (αναγκών): Αναφέρεται στη διαφοροποίηση των αγαθών που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση της ίδιας ανάγκης.

-Πολλαπλασιασμός (αναγκών): Σημαίνει δημιουργία νέων αναγκών.

-Διαρκή αγαθά: Διαρκή είναι εκείνα τα αγαθά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολλές φορές για τον ίδιο σκοπό, χωρίς να μεταβληθεί η φυσική τους υπόσταση.

-Καταναλωτά αγαθά: Καταναλωτά είναι εκείνα τα αγαθά που μόνο μια φορά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό που έχουν παραχθεί.

-Κεφαλαιουχικά αγαθά: Κεφαλαιουχικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία από την οποία παράγονται άλλα αγαθά.

-Καταναλωτικά αγαθά: Καταναλωτικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων, δηλαδή για κατανάλωση.

-Αγορά: Η έννοια της αγοράς περιλαμβάνει όλα εκείνα τα μέσα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μια αγοραπωλησία και όλους τους σχετικούς χώρους.

-Παραγωγική διαδικασία: Με τον όρο παραγωγική διαδικασία εννοούμε όλους τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος μετασχηματίζει την ύλη, για να της δώσει μορφή χρήσιμη για τη ζωή του.

-Συντελεστές παραγωγής: Τα στοιχεία που συντελούν στην παραγωγική διαδικασία.

-Εργασία: Ως εργασία ορίζουμε την καταβολή ανθρώπινης προσπάθειας, σωματικής και πνευματικής, για την παραγωγή κάποιου προϊόντος.

-Ανθρώπινο κεφάλαιο: Το σύνολο των γνώσεων και των ικανοτήτων που αποκτά ο άνθρωπος με την μόρφωση και την εμπειρία.

-Έδαφος (ή Γη): Ο συντελεστής έδαφος ή γη περιλαμβάνει τη γεωγραφική έκταση, επιφάνεια, υπέδαφος, λίμνες, ποτάμια, θάλασσες καθώς και τις ιδιότητες του εδάφους

που είναι χρήσιμες στην παραγωγική διαδικασία.

-Κεφάλαιο: Ο συντελεστής κεφάλαιο περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων προϊόντων.

-Επιχειρηματικότητα: Ως επιχειρηματικότητα εννοούν την ικανότητα που έχουν ορισμένοι άνθρωποι να διαβλέπουν κέρδος σε διάφορες οικονομικές δραστηριότητες και να αναλαμβάνουν να συνδυάσουν τους άλλους τρεις συντελεστές, για να γίνει η παραγωγή.

-Το κύριο οικονομικό πρόβλημα: Το κύριο οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας προέρχεται από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ τους πληθούς των αναγκών που οι άνθρωποι επιδιώκουν να ικανοποιήσουν και του περιορισμένου όγκου των αγαθών που υπάρχουν για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

-Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων: Δείχνει τις μεγαλύτερες ποσότητες ενός προϊόντος που είναι δυνατό να παραχθούν σε μια οικονομία για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου προϊόντος.

-Πραγματική έννοια του κόστους: Παραγωγή κάποιου αγαθού σημαίνει και θυσία των άλλων που θα μπορούσαν να παραχθούν με τους ίδιους παραγωγικούς συντελεστές.

-Πραγματικό κόστος ενός αγαθού: Είναι τα άλλα αγαθά που θυσιάστηκαν για την παραγωγή του.

-Χρηματικό κόστος: Είναι το πραγματικό ή εναλλακτικό κόστος εκφρασμένο σε χρήμα.

-Καταμερισμός έργων ή της εργασίας: Κάθε άτομο απασχολείται στην παραγωγή ενός μόνο προϊόντος (ή ακόμη και ενός μέρους κάποιου προϊόντος), ενώ ταυτόχρονα καταναλώνει πολλά προϊόντα, στην παραγωγή των οποίων δε συμμετέχει.

-Χρήμα: Κάθε αντικείμενο που είναι γενικά αποδεκτό ως μέσο συναλλαγής των αγαθών, επέχει θέση χρήματος. Χρήμα, δηλαδή, είναι οτιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής.

-Οικονομικό κύκλωμα: Ο όρος οικονομικό κύκλωμα χαρακτηρίζει το σύνολο των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των βασικών μονάδων ενός οικονομικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Η ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΟΡΙΣΜΟΙ (Από το σχολικό βιβλίο):

-Χρησιμότητα ενός αγαθού: Για τον καταναλωτή, χρησιμότητα ενός αγαθού είναι η ικανοποίηση την οποία απολαμβάνει σε μια ορισμένη χρονική περίοδο από την κατανάλωση του αγαθού αυτού.

-Χρηματικό εισόδημα: Με τον όρο χρηματικό εισόδημα εννοούμε ένα συγκεκριμένο αριθμό χρηματικών μονάδων που μπορεί ο καταναλωτής να διαθέσει για την αγορά αγαθών

-Τιμή ενός αγαθού: Με τον όρο τιμή ενός αγαθού εννοούμε τον αριθμό των χρηματικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση μιας μονάδας από το συγκεκριμένο αγαθό.

-Ορθολογικός καταναλωτής (ορθολογική συμπεριφορά): Ο καταναλωτής που επιλέγει αυτά τα αγαθά και σε εκείνες τις ποσότητες που του επιτρέπει το εισόδημά του, έτσι ώστε από την κατανάλωσή τους να μεγιστοποιεί τη

χρησιμότητά του.

-Νόμος της ζήτησης: Όταν η τιμή ενός αγαθού μειώνεται, αυξάνεται η ζητούμενη ποσότητά του, και, όταν η τιμή του αυξάνεται, μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα από το αγαθό αυτό, όταν οι άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (ceteris paribus).

-Υποκατάστατα αγαθά: Υποκατάστατο είναι δύο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν το ένα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του άλλου (ή άλλων), για να ικανοποιήσει την ίδια ανάγκη.

-Συμπληρωματικά αγαθά: Συμπληρωματικά αγαθά είναι δύο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν η κατανάλωση του ενός απαιτεί και την κατανάλωση του άλλου (ή άλλων) για την ικανοποίηση μιας ανάγκης.

-Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή: Ο βαθμός ανταπόκρισης ή αντίδρασης των καταναλωτών στις μεταβολές της τιμής, όλων των άλλων παραγόντων σταθερών (ceteris paribus).

-Συνολική δαπάνη καταναλωτικών: Είναι τα συνολικά έσοδα (συνολική πρόσδοδος) όλων των παραγωγών από την παραγωγή και διάθεση αυτού του αγαθού.

-Ελαστικότητα ζήτησης ως προς το εισόδημα: Εκφράζει την αντίδραση των καταναλωτών στη ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού που οφείλεται στις μεταβολές του εισοδήματός τους, όταν η τιμή και οι άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης παραμένουν σταθεροί.

-Κανονικά αγαθά: Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση αυξάνεται, όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται.

-Κατώτερα αγαθά: Χαρακτηρίζονται τα αγαθά χαμηλής ποιότητας, για τα οποία υπάρχουν υποκατάστατα ανώτερης ποιότητας, δηλαδή τα κανονικά αγαθά. Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση μειώνεται, όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται, ονομάζονται κατώτερα αγαθά.

ΛΙΑΒΑΡΗΣ Α. - ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ Ε.

ΣΠΟΥΔΙΣΤΗΡΙΑ

ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ

Επικράτειας 6, Πλατεία Κόλλυνης
Τηλ.: 210 3614594, 210 3602912

ΑΓΙΟΣ ΣΗΜΗΤΡΙΟΣ

Α. Βουλιαγμένης, 144 (κοντά στο μετρό Διφύλλο)
Τηλ.: 210 9767676, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας

ΟΜΑΔΑ Α

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις Σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ).

A1. Όταν δυο γραμμικές συναρτήσεις ζήτησης είναι παράλληλες μεταξύ τους, αυτή που βρίσκεται πιο κοντά στην αρχή των αξόνων έχει μεγαλύτερη ελαστικότητα ζήτησης. **Σ Λ**

A2. Η επιβολή κατώτατης τιμής πρέπει να είναι βραχυχρόνια για να αποφεύγεται η δημιουργία «μαύρης αγοράς». **Σ Λ**

A3. Ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης ισχύει στη βραχυχρόνια περίοδο με δεδομένη και αμετάβλητη τεχνολογία. **Σ Λ**

A4. Καταναλωτά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων, δηλαδή για κατανάλωση. **Σ Λ**

A5. Μια μείωση στις τιμές του ξύλου θα αυξήσει την προσφερόμενη ποσότητα των επίπλων. **Σ Λ**

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

B1. Έστω δυο αγαθά X και Ψ συμπληρωματικά. Η $|E_x| = 0,4$ και $|E_\psi| = 1,6$.

Μια αύξηση της τιμής του αγαθού X θα προκαλέσει:

- α. μείωση της συνολικής δαπάνης των καταναλωτών για το αγαθό X.
- β. μείωση της ζητούμενης ποσότητας του αγαθού Ψ.
- γ. μείωση της συνολικής δαπάνης των καταναλωτών για το αγαθό Ψ.
- δ. αύξηση της ζήτησης του Ψ.

B2. Μια αύξηση της τιμής του γάλακτος:

- α. θα αυξήσει την ζήτηση στο γιαούρτι με αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας του.
- β. θα μειώσει την προσφορά στο γιαούρτι με αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής και την μείωση της ποσότητας ισορροπίας του.
- γ. θα μειώσει τη ζήτηση του γιαουρτιού με αποτέλεσμα την μείωση της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας του.
- δ. θα αυξήσει την προσφορά στο γιαούρτι με αποτέλεσμα την μείωση της τιμής και την αύξηση της ποσότητας ισορροπίας του.

ΟΜΑΔΑ Β

1. Τι εννοούμε με τον όρο παραγωγή και ποια τα χαρακτηριστικά στοιχεία της παραγωγικής διαδικασίας;

2. Τι γνωρίζετε για την βραχυχρόνια και την μακροχρόνια περίοδο παραγωγής και από τι εξαρτάται η διάρκειά τους;

3. Τι εκφράζει η συνάρτηση παραγωγής και τι διακρίνουμε μέσα από αυτήν;

ΟΜΑΔΑ Δ

Για ένα αγαθό με γραμμικές συναρτήσεις ζήτησης και προσφοράς, στην τιμή των 5 ευρώ η ζητούμενη ποσότητα είναι 60 μονάδες προϊόντος και η προσφερόμενη ποσότητα 80 μονάδες προϊόντος. Όταν μεταβάλλεται η τιμή από τα 5 ευρώ προς την τιμή ισορροπίας, η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή είναι -0,5 και η ελαστικότητα της προσφοράς είναι 0,25.

- α) Να υπολογίσετε την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας του αγαθού,
- β) Να βρεθεί η ποσοστιαία μεταβολή στην συνολική δαπάνη των καταναλωτών μεταξύ του αρχικού σημείου και του σημείου ισορροπίας και να αιτιολογηθεί το αποτέλεσμα.

γ) Σε ποια τιμή στην αγορά του αγαθού θα εμφανιστεί πλεονάζουσα προσφορά 10 μονάδων;

δ) Το κράτος, θεωρώντας υψηλή την τιμή ισορροπίας διατάζει το αγαθό και ολόκληρη η προσφερόμενη ποσότητα στην τιμή διατίμησής πωλείται με ένα καπέλο πάνω στην τιμή που καθόρισε το κράτος, το μέγεθος του οποίου είναι 2,5 ευρώ. Να βρεθεί η τιμή της διατίμησής.

ε) Μια μείωση στις τιμές των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή του αγαθού, προκαλεί μια μεταβολή στην προσφορά του κατά 25%, ενώ μια αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών κατά 12,5% με $E_p = 2$ (παντού σταθερή) μεταβάλλει την ζήτηση του αγαθού. Να βρεθεί το νέο σημείο ισορροπίας και ερμηνεύσετε την μεταβολή του (σε σχέση με το αρχικό).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

A1.Σ, A2.Λ, A3.Σ, A4.Λ, A5. Λ, B1.γ, B2. β

ΟΜΑΔΑ Β

1. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 53: «Με τον όρο παραγωγή εννοούμε τη διαδικασία με την οποία οι διάφοροι παραγωγικοί συντελεστές μετατρέπονται (μετασχηματίζονται) σε αγαθά χρήσιμα για τον άνθρωπο.» και «Χαρακτηριστικά στοιχεία της παραγωγικής διαδικασίας είναι...η μιας υπηρεσίας (π.χ. ιατρικής).»
2. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 53-54: «Βραχυχρόνια περίοδος είναι το χρονικό διάστημα μέσα...γι' αυτήν την επιχείρηση είναι συγκριτικά μεγαλύτερη.»
3. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 54: «Η συνάρτηση παραγωγής εκφράζει...το μεγαλύτερο κέρδος.»

ΟΜΑΔΑ Δ

P	Q _D	Q _S	E _D	E _S
5	60	80	-0,5	0,25
P ₀	Q _D	Q _S		

α) $E_D = -0,5 \Rightarrow -0,5 = \frac{Q_D - 60}{P_D - 5} \cdot \frac{5}{60} \Rightarrow$
 $Q_D = 90 - 6P_D$ ή $Q_D = 90 - 6P$

$E_S = 0,25 \Rightarrow 0,25 = \frac{Q_S - 80}{P_S - 5} \cdot \frac{5}{80} \Rightarrow$
 $Q_S = 60 + 4P_S$ ή $Q_S = 60 + 4P$

$Q_D = Q_S \Rightarrow 90 - 6P = 60 + 4P \Rightarrow P_0 = 3$ ευρώ
 και $Q_0 = 60 + 4 \cdot 3 = 72$ μονάδες.

β) Αρχική $\Sigma\Delta = P_0 \cdot Q_0 = 3 \cdot 72 = 216$ ευρώ
 Τελική $\Sigma\Delta = P_1 \cdot Q_1 = 3,72 \cdot 216 = 216$ ευρώ
 Άρα ποσοστιαία μεταβολής $\Sigma\Delta = \frac{216 - 216}{216} \cdot 100 = -28\%$.

Αιτιολόγηση:

$$|E_D| = 0,5 < 1 \text{ άρα } \left| \frac{\Delta Q}{Q} \right| < \left| \frac{\Delta P}{P} \right|.$$

Αφού η ζήτηση είναι ανελαστική η $\Sigma\Delta$ θα επηρεαστεί από τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή αυτή της τιμής. Αφού η τιμή μειώνεται η $\Sigma\Delta$ θα μειωθεί.

γ) Πλεόνασμα = 10 ή $Q_S - Q_D = 10 \Rightarrow$
 $\Rightarrow 60 + 4P - 90 + 6P = 10 \Rightarrow P = 4$ ευρώ.

δ) $P' \cdot P_A = 2,5 \Rightarrow P' = 2,5 + P_A$ σχέση (1).

Για $P_A = 25$ οι παραγωγοί είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν ποσότητα $Q_{SA} = 60 + 4P_A$. Την ποσότητα αυτή οι καταναλωτές είναι διατεθειμένοι να τη ζητήσουν σε τιμή P' η οποία είναι:

$Q_D = 60 + 4P_A \Rightarrow 60 + 4P_A = 90 - 6P' \Rightarrow$
 $\Rightarrow 6P' + 4P_A = 30$ σχέση (2).

Από σχέση (1) η (2) γίνεται:

$6(2,5 + P_A) + 4P_A = 30 \Rightarrow P_A = 1,5$.

ε) Η νέα συνάρτηση προσφοράς θα είναι:
 $Q'_S = Q_S + 0,25Q_S = 1,25Q_S = 1,25(60 + 4P) = 75 + 5P$

Από $E_\gamma = 2 \Rightarrow 2 = \frac{\Delta Q\%}{12,5} \Rightarrow \Delta Q\% = 25$

Άρα η νέα συνάρτηση ζήτησης θα είναι:
 $Q'_D = Q_D + 0,25Q_D = 1,25Q_D = 1,25(90 - 6P) = 112,5 - 7,5P$.

Το νέο σημείο ισορροπίας είναι:
 $Q'_S = Q'_D \Rightarrow 75 + 5P'_0 = 112,5 - 7,5P'_0 \Rightarrow P'_0 = 3$.
 Για $P'_0 = 3 \Rightarrow Q'_0 = 75 + 5(3) = 90$.

Παρατηρούμε ότι η τιμή ισορροπίας παραμένει σταθερή και η ποσότητα ισορροπίας αυξάνεται. Αυτό συμβαίνει διότι οι μεταβολές της προσφοράς και της ζήτησης είναι ισόποσες και προς την ίδια κατεύθυνση.

ΛΙΑΒΑΡΗΣ Α. - ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ Ε.

ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ Ε.

ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Ερασμού 6, Πλατεία Κόλλης, Τηλ. 210 3614594, 210 3602912

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης, 144 (κοντά στο μετρό Δάφνης) Τηλ. 210 9367674, 210 9763677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr